

HUB Pregled

1/2014

Siječanj 2014.

Sadržaj

Uvod.....	3
IZVORI SREDSTAVA BANAKA.....	4
PLASMANI BANAKA	8
KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE.....	13
ZARADE.....	20
KAPITALIZACIJA I RIZICI.....	25
STRUKTURNI POKAZATELJI	30
STAMBENE ŠTEDIONICE.....	33
Metodologija i izvori	35

Uvod

Kvartalna publikacija Hrvatske udruge banaka *HUB Pregledi* pokreće se u trenutku kada raste interes stručne i šire javnosti za poslovanje banaka.

Ulaskom Hrvatske u EU raste i interes za usporedbama s bankama u drugim zemljama EU, kako onima u Eurozoni, tako i onima izvan nje.

I do sada su postojali različiti statistički izvori, prikazi i analize. U njihovom je predstavljanju prednjačila Hrvatska narodna banka (*Bilten o bankama, Specijalni prezentacijski format, Financijska stabilnost* i.t.d.), a za njom i Hrvatska udruga banaka otkako je 2007. pokrenula seriju *HUB Analiza*. Kvartalni *HUB Pregled* zamislili smo kao redovitu seriju u okviru šire publikacije *HUB Analiza*.

Unatoč postojanju različitih izvora informacija, u Hrvatskoj udruzi banaka postojalo je nepodijeljeno mišljenje o tome da ne postoji centralno mjesto na kojemu bi se na pregledan i jednostavan način moglo pristupiti glavnim pokazateljima o poslovanju banaka u Hrvatskoj. Statistički izvori, prikazi i publikacije nalaze se na raznim mjestima, a objedinjeni prikazi poput *Biltena o bankama* HNB-a izlaze sa značajnim vremenskim pomakom i zbog toga često kasne za događajima i promjenama u trendovima. Isti je slučaj bio s *HUB Analizama* u kojima su se neke važne teme obrađivale samo jednom godišnje, što nije osiguralo ažurnost informacija (npr. usporedbe kamatnih stopa).

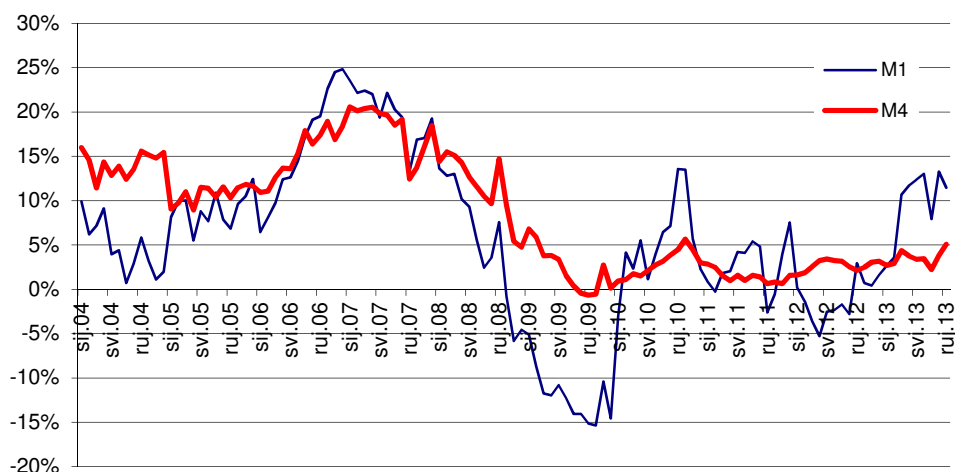
Kvartalni *HUB Pregled* trebao bi u isto vrijeme udovoljiti kriteriju ažurnosti, jednostavnosti i preglednosti. Neke teme koje su u okviru *HUB Analiza* obrađivane jednom godišnje (kamatne stope, troškovi izvora sredstava, zarade i indeks regulacijskog opterećenja) sada će se predstavljati redovito, što će osigurati ažurnost informacija. Jednostavnost i preglednost osigurana je grafičkim prikazima ispod kojih se nalaze kratki komentari o kretanjima. Za dublje analize čitatelj će i dalje morati konzultirati druge publikacije u okviru *HUB Analiza*, publikacija HNB-a i radova drugih istraživača, analitičara, stručnjaka i institucija. Isto vrijedi i za čitatelje koji će tražiti uvid o izvorne podatke. Naime, upravo radi preglednosti i jednostavnosti ovdje ne predstavljamo tablične i druge prikaze izvornih podataka, nego samo slike. Međutim, metodologija koja se nalazi na kraju Pregleda uputit će čitatelja na statističke izvore.

HUB Pregled podijeljen je u sedam dijelova. Prvi dio prikazuje izvore sredstava banaka. Drugi plasmane. Treći kamatne stope i troškove regulacije. Zarade se prikazuju u četvrtom dijelu. Peti dio predstavlja rizike i kapitalizaciju banaka, s posebnim naglaskom na kvalitetu i klasifikaciju kreditnog portfelja. Šesti dio sadrži prikaz strukturnih pokazatelja sustava, a sedmi prikazuje aktivnosti stambenih štedionica. Na kraju se nalaze metodološke napomene i spisak statističkih izvora.

IZVORI SREDSTAVA BANAKA

1. Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4

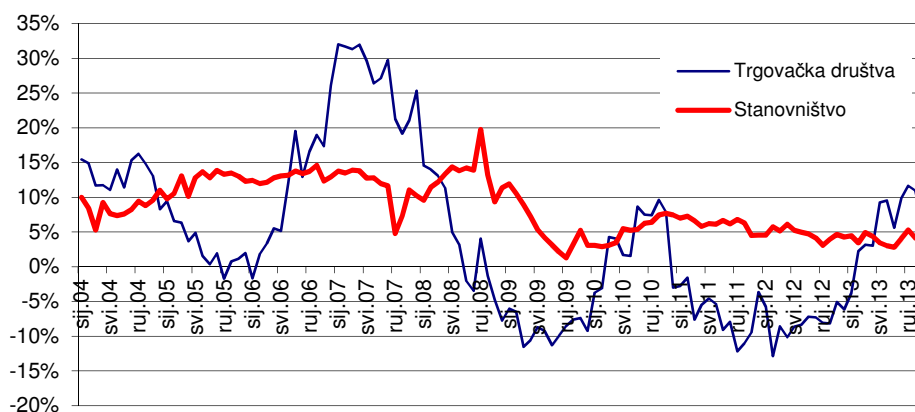
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-11:2013.

Ukupna likvidna sredstva M4 u studenom 2013. narasla su za 2,96% u odnosu na isti mjesec prošle godine, što predstavlja blago usporavanje u odnosu na nekoliko prethodnih mjeseci kada je prosječan rast iznosio oko 4%. Istovremeno je novčana masa M1 porasla za 12,44%, čime je zadržan njezin snažan ulazni trend.

2. Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća

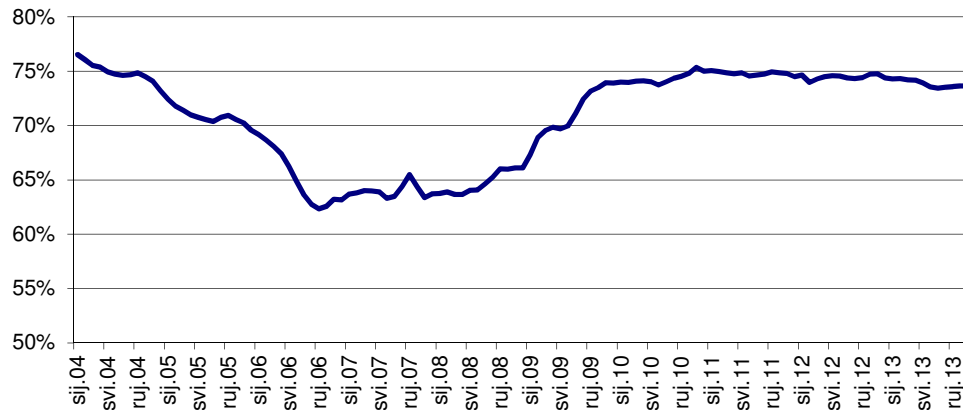
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-11:2013.

U studenom 2013. godine došlo je do usporavanja stope rasta depozita stanovništva i poduzeća u odnosu na isti mjesec prethodne godine. U studenom su ukupni depoziti stanovništva porasli za 5,94% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, što predstavlja usporavanje od oko 5 postotnih bodova u odnosu na listopad i rujan. Depoziti trgovačkih društava su porasli za 3,98% što također predstavlja usporavanje u odnosu na prethodne mjeseci kada je prosječan rast bio veći od 4%.

3. Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva

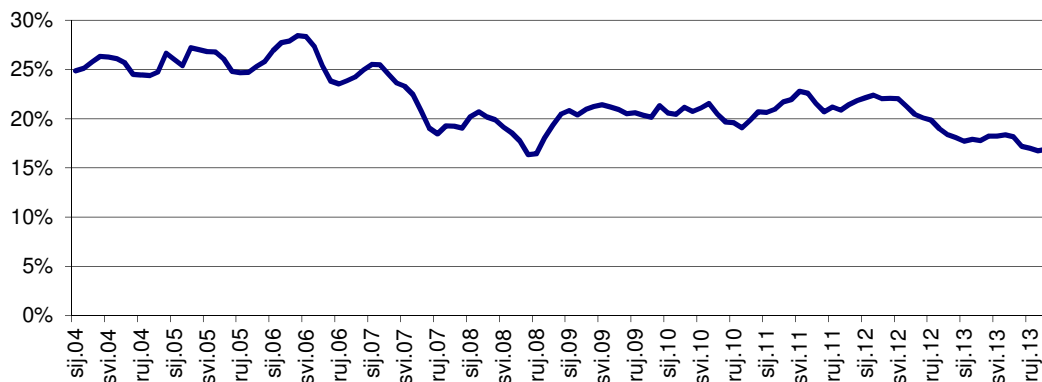
01:2004.-11:2013. u %

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva smanjivao se do sredine 2006. kada je dotaknut minimum od oko 65%. Nakon dvije godine stagnacije, početak krize u drugoj polovici 2008. doveo je do porasta udjela deviznih depozita iznad 75%. Od kraja 2009. udjel deviznih u ukupnim depozitima stagnira i kreće se oko 74%. U svibnju 2013. je udjel pao na razinu ispod 74%. Podatak za studeni iznosi 73,66%.

4. Udjel inozemne u ukupnoj pasivi

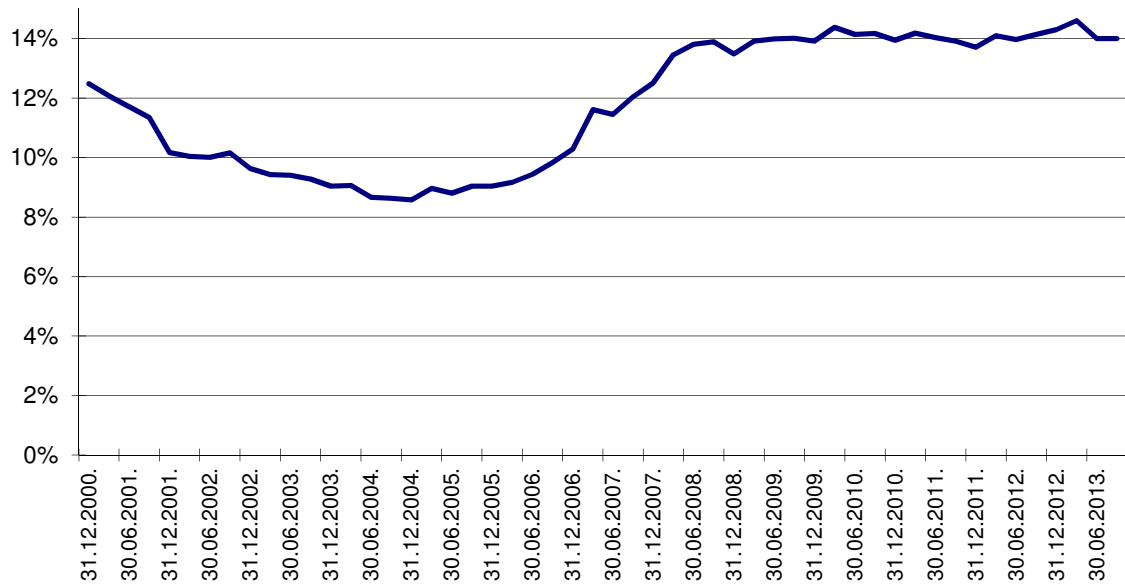
01:2004.-11:2013. u %

Inozemni izvori predstavljaju važan izvor financiranja hrvatskih banaka. Prije eskalacije krize njihov se udjel u ukupnoj pasivi smanjio s maksimalnih 29% u travnju 2006. na minimalnih 16,6% u kolovozu 2008. No, nakon eskalacije krize udjel je bio stabilan i iznosio oko 20%. Tijekom 2012. udjel se smanjio, a u prvim mjesecima 2013. godine pao je na razinu ispod 18%. U travnju 2013. pad udjela je zaustavljen, nakon čega je blago rastao, ali je od lipnja do studenog ponovo padao do razine ispod 17%, što je najniža vrijednost od rujna 2008. godine.

5. Udjel kapitala u ukupnoj pasivi

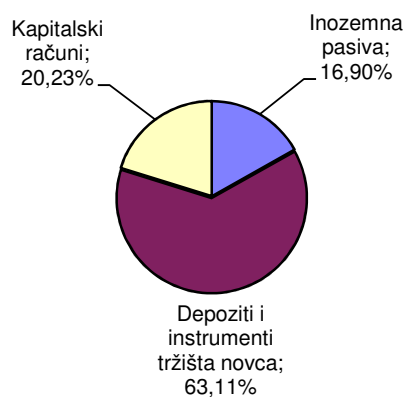
Q4:2000.-Q3:2013. u %

Kapital predstavlja važan izvor financiranja hrvatskih banaka. Nakon pada udjela kapitala u ukupnoj pasivi do početka 2005., započelo je razdoblje rasta. Razina između 13% i 14% postignuta je na početku krize i od tada se udjel kapitala u ukupnim izvorima stabilno kreće oko 14%, s time da od polovice 2012. primjećujemo novi blagi porast koji je zaustavljen u prvom kvartalu 2013., nakon čega je udjel počeo blago padati i dosegnuo je razinu od točno 14% u trećem kvartalu 2013.

6. Struktura izvora sredstava banaka

30.11.2013. u %

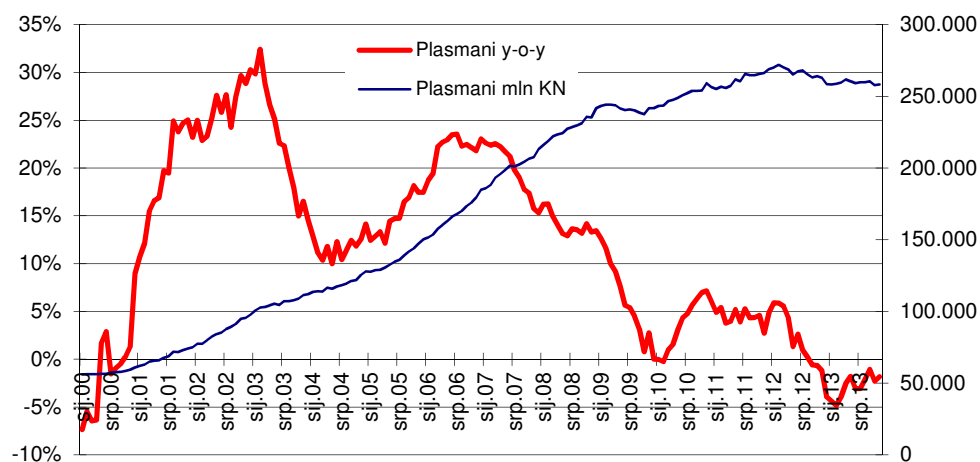

Struktura izvora sredstava hrvatskih banaka veoma je stabilna. Gore prikazana struktura reprezentativna je za dulje vremensko razdoblje, a najvažnija promjena u toku 2012. i prvoj polovici 2013. odnosi se na porast kapitalskih računa i smanjenje udjela inozemne pasive.

PLASMANI BANAKA

7. Plasmani

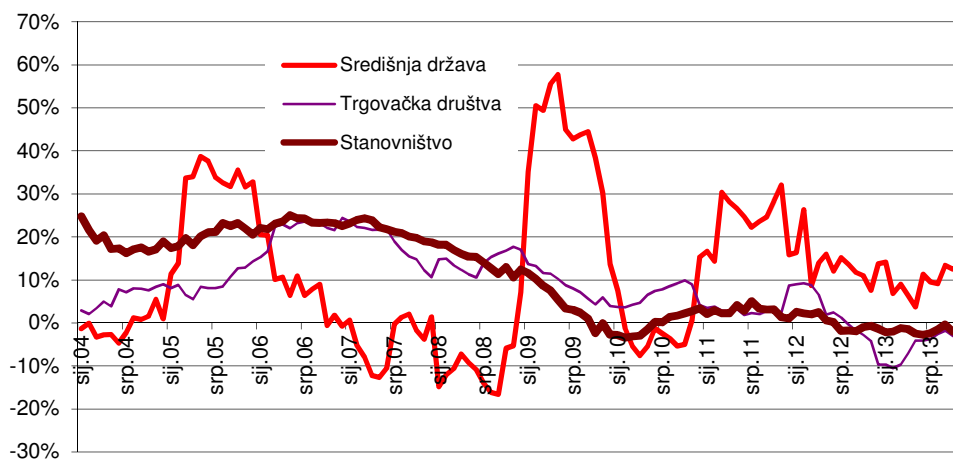
Iznos u mln KN i stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine (y-o-y) 01:2004.-11:2013.

Od prvog tromjesečja 2012. do siječnja 2013. ukupni plasmani banaka nalazili su se u kontinuiranom padu. Nakon toga su u prva četiri mjeseca 2013. zabilježili porast od 3,4 milijarde kuna. Međutim, od svibnja do kolovoza 2013. plasmani su ponovno smanjeni za (kumulativno) 2,04 milijarde kuna. Pad je nastavljen i u razdoblju od kolovoza do studenog 2013., kada je kumulativni pad plasmana banaka iznosio 1,6 milijardu kuna. Iz navedenih podataka se može zaključiti da su od siječnja do studenog plasmani banaka kumulativno smanjeni za 262 milijuna kuna, u apsolutnim iznosima.

8. Krediti stanovništvu, trgovačkim društvima i državi

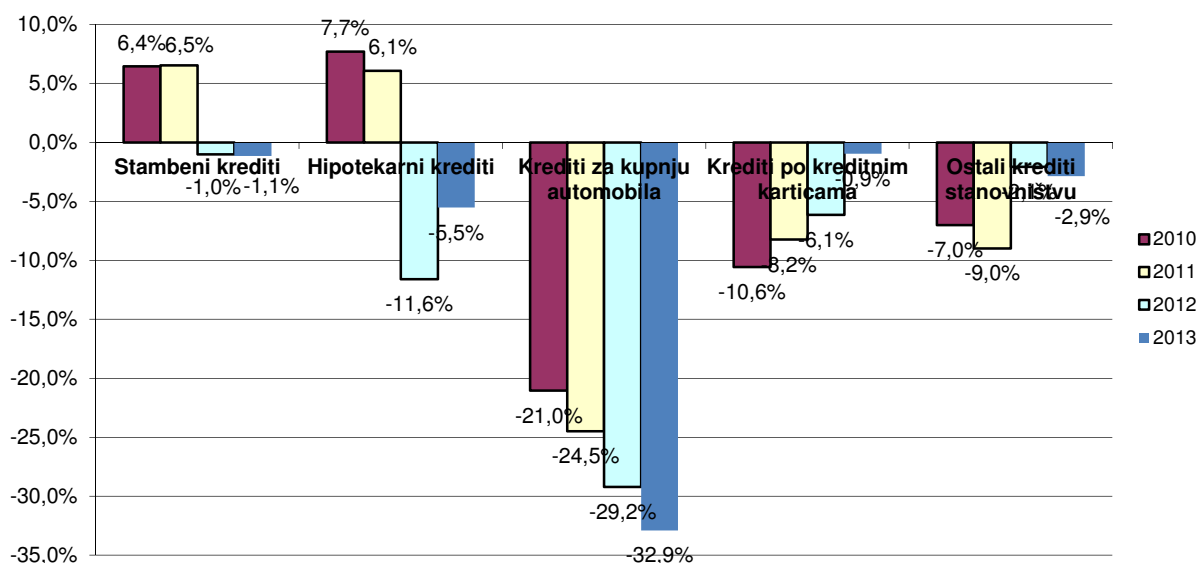
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-11:2013.

U studenom 2013. krediti središnjoj državi porasli su za 13,58% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, što je treći mjesec za redom da krediti ovom sektoru rastu po dvoznamenkastoj stopi rasta. Krediti trgovačkim društvima smanjeni su za 1,92%, a stanovništvu za 2,02% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, što predstavlja blago usporavanje u odnosu na listopad. Ako se podaci o kreditima poduzećima prilagode za učinak izdvajanje dijela aktive jedne banke na posebnu pravnu osobu, krediti trgovačkim društvima su zabilježili porast od 2,8% u odnosu na studeni 2012. godine.

9. Stope rasta kredita stanovništvu po vrstama

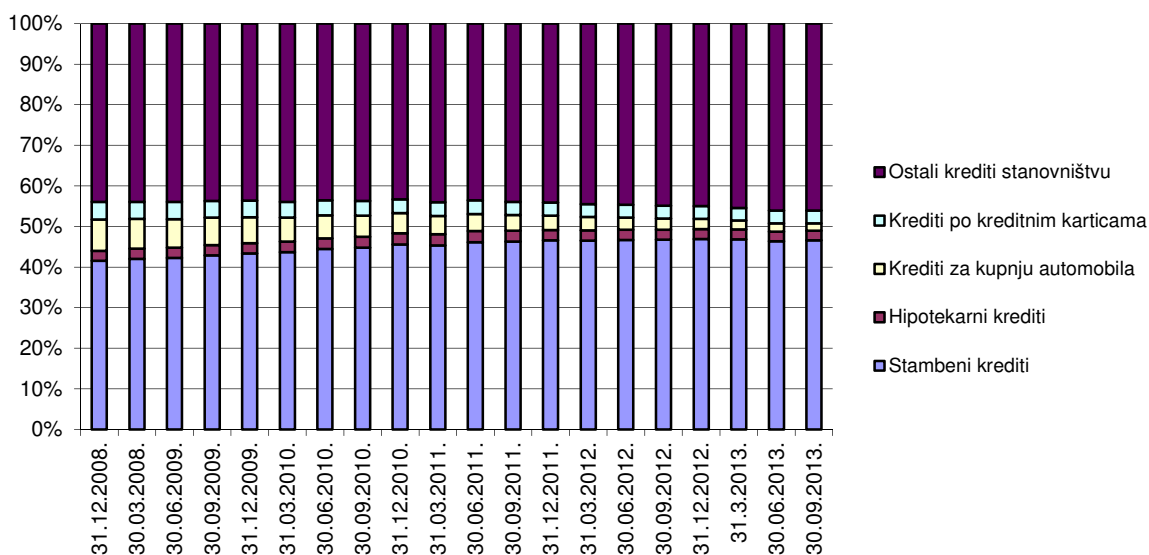
09.2010.-09.2013.

U trećem kvartalu 2013. nastavljen je pad stambenih kredita u odnosu na prethodnu godinu. I ostale vrste kredita stanovništvu također bilježe pad, koji je, kao i u svim kriznim godinama do sada, najizraženiji u kategoriji autokredita. Međutim, u odnosu na 2012. godinu, u kategoriji hipotekarnih kredita i kredita po kreditnim karticama zabilježeno je usporavanje pada.

10. Struktura kredita stanovništvu po vrstama

Q1:2008.-Q3:2013.

U trećem kvartalu 2013. došlo je do blagog povećanja udjela stambenih kredita, koji čine oko 47% kreditnog portfelja u sektoru stanovništva.

11. Omjer kredita i depozita

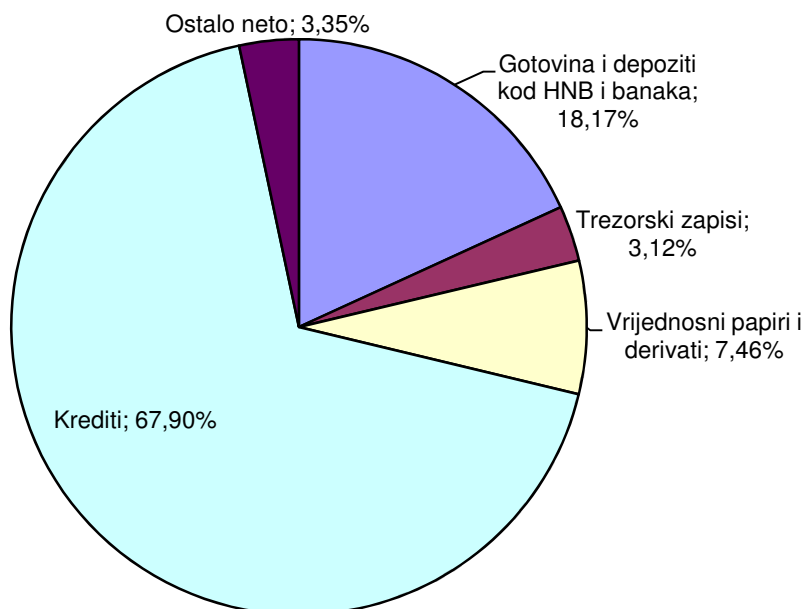
01:2004.-11:2013.

Široko definirani omjer kredita i depozita se prije krize kretao oko 110%, potom se u toku krize povećao do 140%, da bi se u toku 2012. počeo smanjivati (ukupno za oko deset postotnih bodova). Nakon blagog povećanja omjera u prva četiri mjeseca 2013. (na razinu od 133,2% u travnju), od svibnja se omjer ponovno počeo smanjivati, pa se u kolovozu nalazio na razini od 127,5%. Nakon što je u listopadu omjer smanjen na razinu ispod 127%, u studenom je došlo do njegovog ponovnog rasta, na razinu od 128,04%.

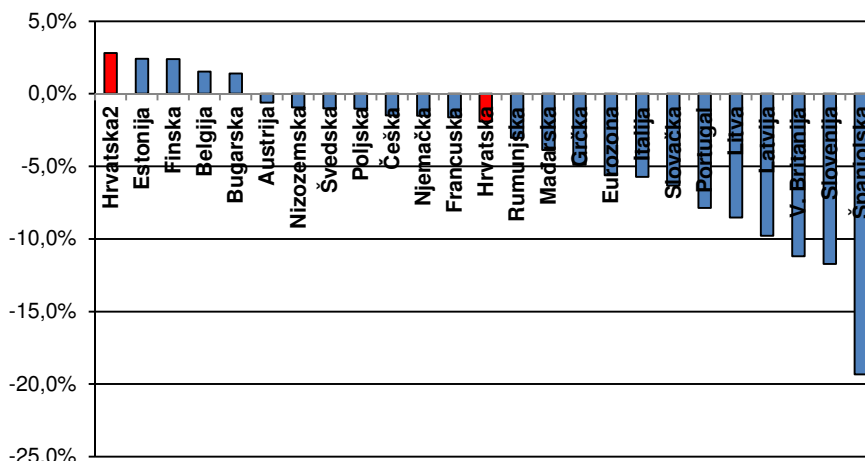
12. Struktura aktive banaka

30.09.2013.

13. Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj

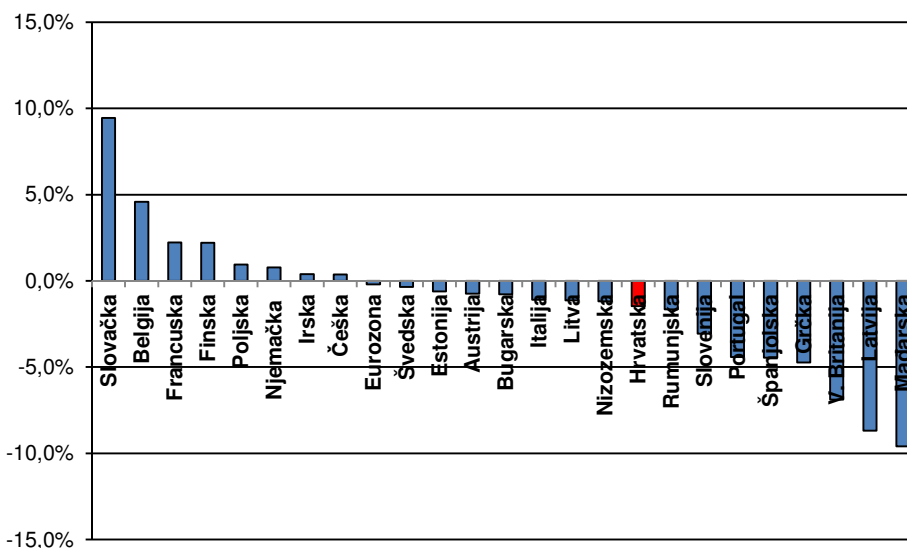
31.10.2013./31.10.2012. u %

Samo su četiri europske zemlje zabilježile rast kredita poduzećima u listopadu 2013. u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Hrvatska je po godišnjoj stopi smanjenja kredita poduzećima bila osma u Europi (među zemljama koje su zabilježile pad kreditne aktivnosti). Međutim, prema podacima o prilagođenoj vrijednosti plasmana poduzećima u Hrvatskoj (vidi metodološka objašnjenja) može se zaključiti kako je Hrvatska u listopadu 2013. imala najveći međugodišnji porast plasmana. Najveći pad je zabilježen u Španjolskoj, Sloveniji, Velikoj Britaniji i Latviji.

14. Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj

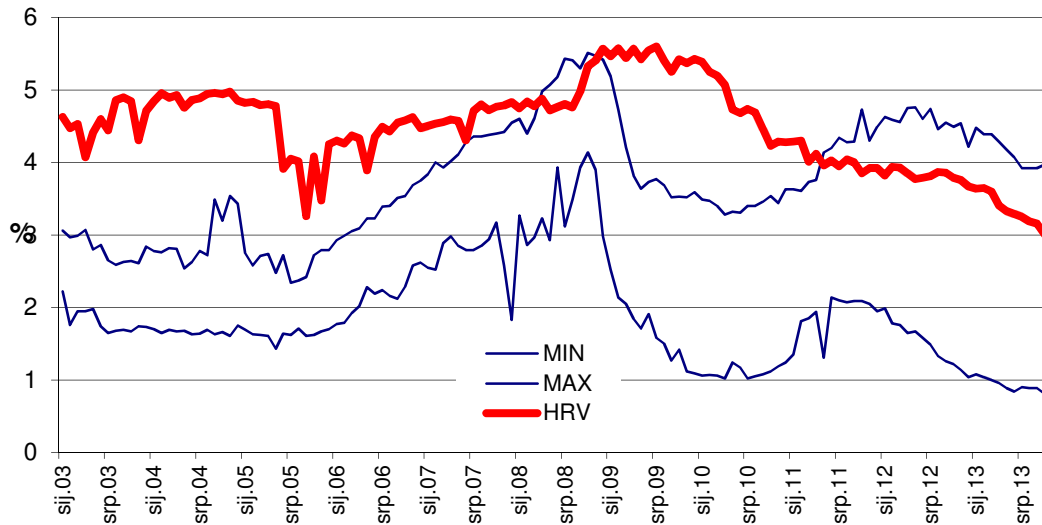
31.10.2013./31.10.2012. u %

Pad (nominalnih) kredita stanovništvu za 2,0% u listopadu 2013. u odnosu na isti mjesec prethodne godine Hrvatsku smješta ispod prosjeka rasta Eurozone, između Litve, Nizozemske, Rumunjske i Slovenije. Najbrži rast kredita stanovništvu u EU zabilježen je u Slovačkoj, dok je najveći pad ponovno zabilježen u Mađarskoj i Latviji.

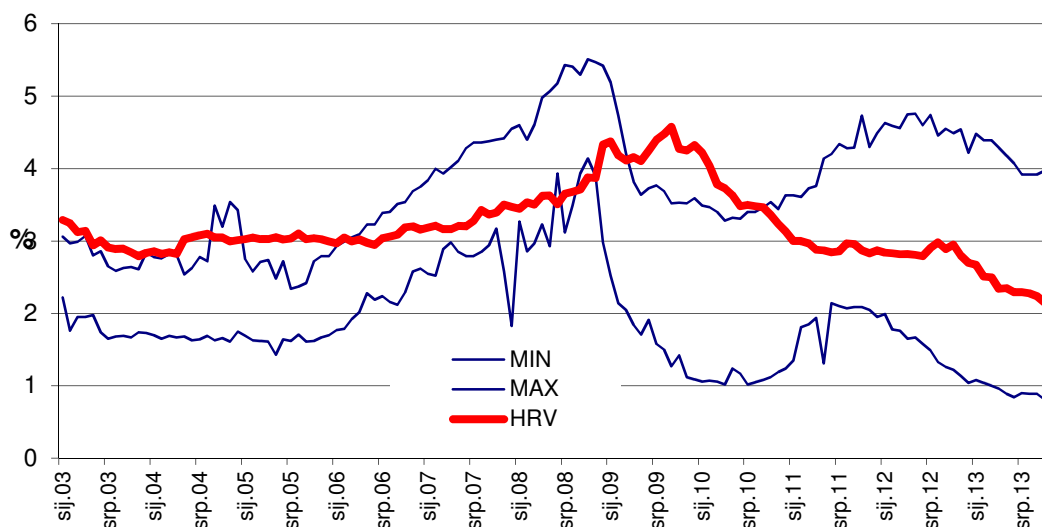
KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE

15. Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima 01:2003.-10:2013.

Kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima u hrvatskim bankama nalaze se u padu prema pragu od 3% i sada se već nalaze ispod povijesnog minimuma. Od početka 2011. te su stope ponovo u okviru intervala eurozone, jer se više stope nude u bankama u Grčkoj i Sloveniji. Međutim, i u tim se zemljama u zadnjih nekoliko mjeseci može uočiti pad kamatnih stopa na depozite, tako da je riječ o općem trendu koji je zahvatio i države u financijskim poteškoćama.

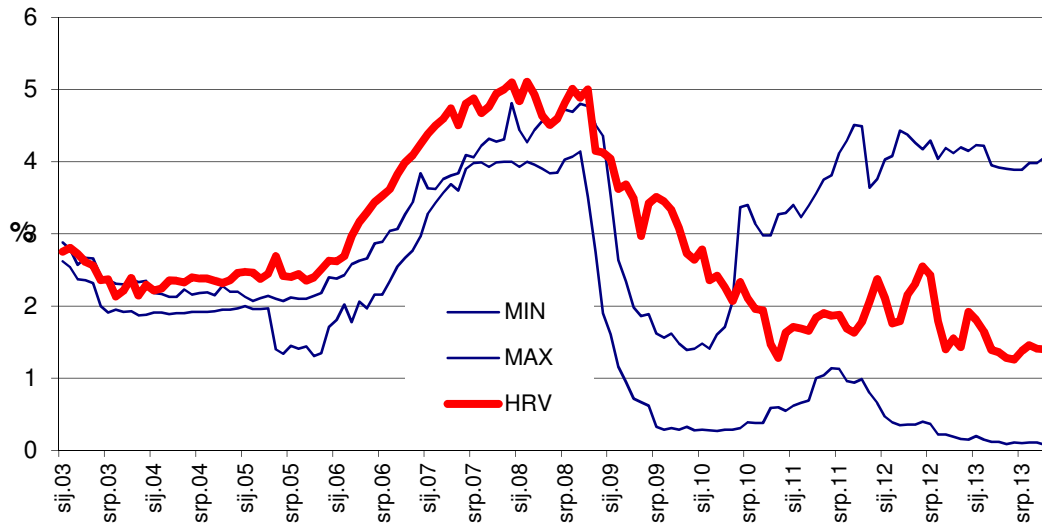
16. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima 01:2003.-10:2013.

Kamatne stope kod hrvatskih banaka kreću se u okviru intervala eurozone, gdje banke u Grčkoj i Španjolskoj i dalje nude više stope nego banke u Hrvatskoj.

17. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima

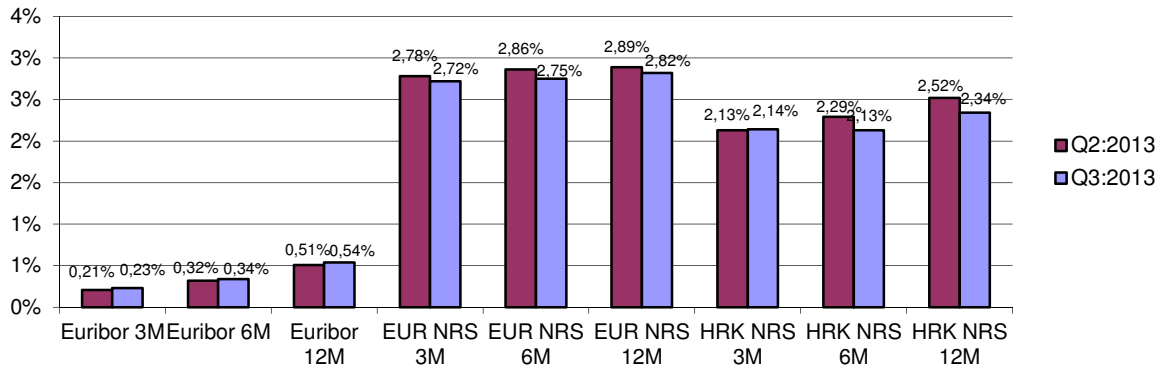
01:2003.-08:2013.

Kamatne se stope u Hrvatskoj kreću u okviru intervala eurozone još od polovice 2010., jer više stope u prosjeku nude banke u Grčkoj, Španjolskoj i Sloveniji.

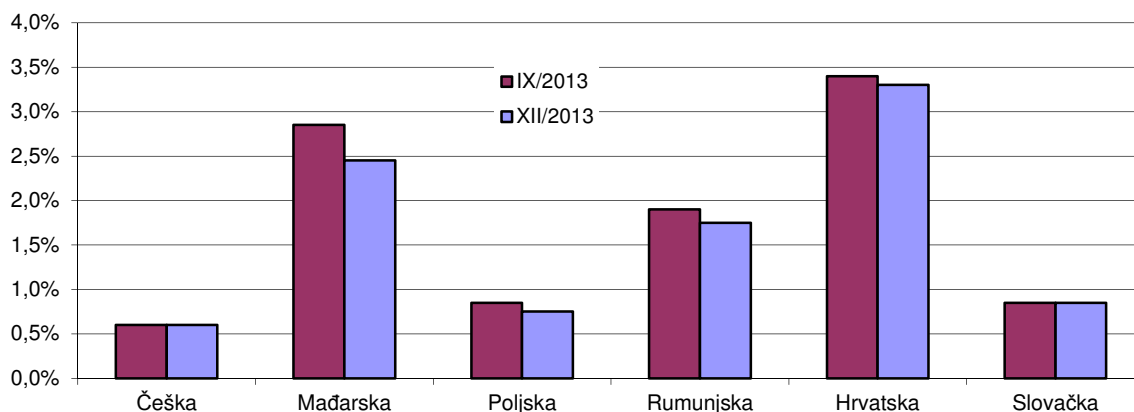
18. Referentne kamatne stope

Q2:2013.-Q3:2013.

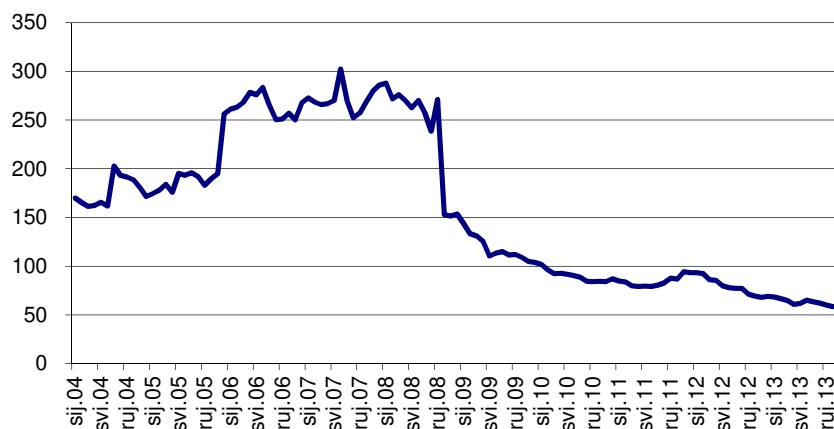
Nacionalne referentne stope (NRS) u trećem su kvartalu 2013. u prosjeku pale značajnije nego što je pao Euribor. Premija rizika koja je sadržana u razlici NRS-EURIBOR kretala se oko 2 postotna boda i približno je odgovarala premiji rizika sadržanoj u CDS *spread*-u odnosno *spread*-u državnih obveznica.

19. CDS spread

Hrvatska premija rizika najveća je u regiji, što je odraz pada rejtinga i fiskalnih slabosti. Od kraja rujna do kraja prosinca 2013. došlo je do smanjenja *spreada* u Mađarskoj, Poljskoj, Rumunjskoj i Hrvatskoj, dok je u Češkoj i Slovačkoj on ostao istoj razini. Pad hrvatskog *spreada* unatoč povećanoj fiskalnoj nestabilnosti može se objasniti porastom apetita za rizikom na međunarodnom financijskom tržištu.

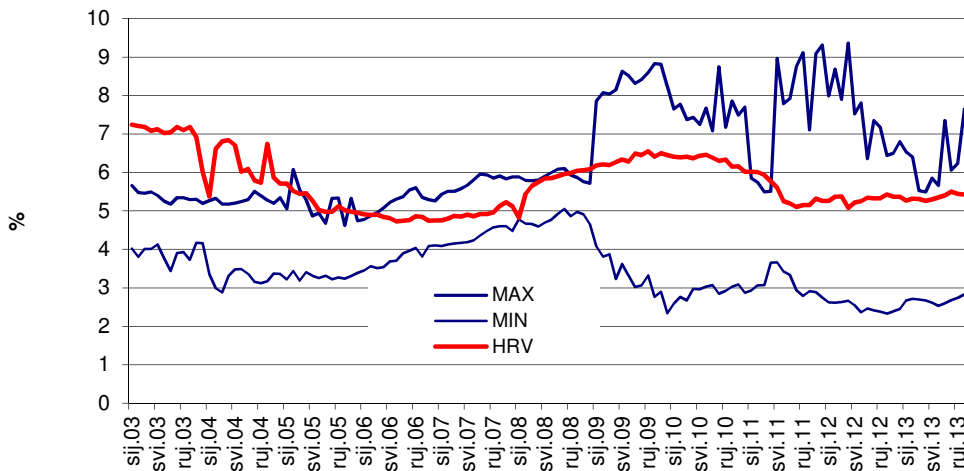
20. Indeks regulacijskog opterećenja IRO u baznim bodovima (bps) 01:2002.-10:2013.

Prosječno regulacijsko opterećenje (granični trošak regulacije) u krizi se smanjio na oko 0,7% (70 bps). U posljednjih nekoliko mjeseci 2013. regulacija se nije bitno mijenjala, ali je IRO zabilježio blagi pad zbog smanjenja prosječnog troška izvora sredstava. Uvjetovano smanjenje stope obvezne rezerve s 13,5% na 12% nije uključeno u ovaj izračun.

21. Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu

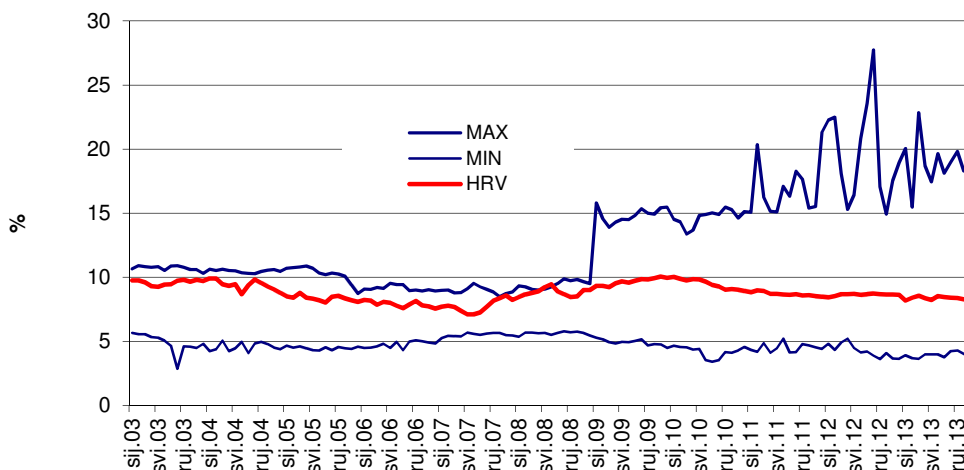
01:2003.-10:2013.

Kamatna stopa od 5,48%, koliko je u studenom 2013. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala eurozone. Više stope bilježe banke u Portugalu, Sloveniji, Španjolskoj i Slovačkoj. U zemljama srednje i istočne Europe u EU koje nemaju euro stope su niže u Češkoj, a više u Bugarskoj, Mađarskoj i Rumunjskoj.

22. Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu

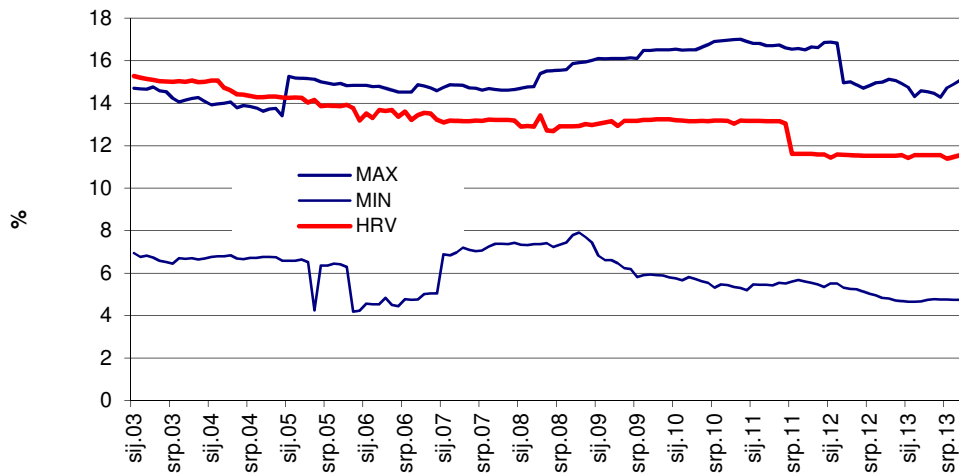
01:2003.-10:2013.

Kamatna stopa od 8,46%, koliko je u studenom 2013. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala eurozone. Više stope bilježe banke u Estoniji, Slovačkoj i Španjolskoj. U zemljama srednje i istočne Europe u EU koje nemaju euro kamate su u prosjeku više nego u Hrvatskoj.

23. Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu

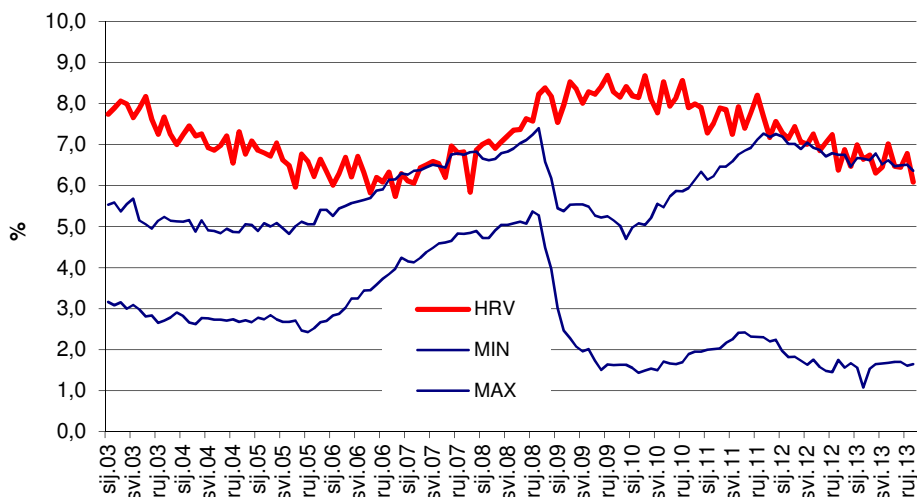
01:2003.-10:2013.

Kamatna stopa od 11,54%, koliko je u studenom 2013. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala eurozone. Više stope bilježe banke u Estoniji i Irskoj. U zemljama srednje i istočne Europe u EU koje nemaju euro samo banke u Litvi nude ove kredite po povoljnijim stopama, dok se u ostalim zemljama kreću od 14,87% u Bugarskoj do 28,81% u Mađarskoj.

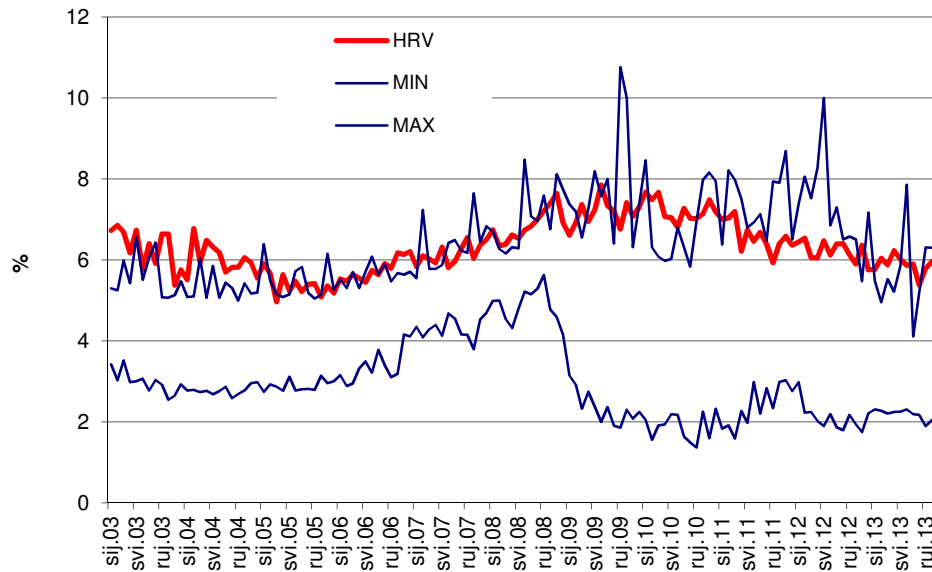
24. Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima

01:2003.-10:2013.

Kamatne stope na ovu vrstu kredita su prije krize dotakle gornji rub intervala eurozone i potom se u krizi od njega odvojile zbog bržeg rasta rizika u sektoru poduzeća. Od 2010. traje novo razdoblje konvergencije i ove se stope kreću uz gornji rub intervala Eurozone. Od ostalih zemalja ove su stope niže u Češkoj i baltičkim državama, a više u Rumunjskoj i Bugarskoj.

25. Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima 01:2003.-10:2013.

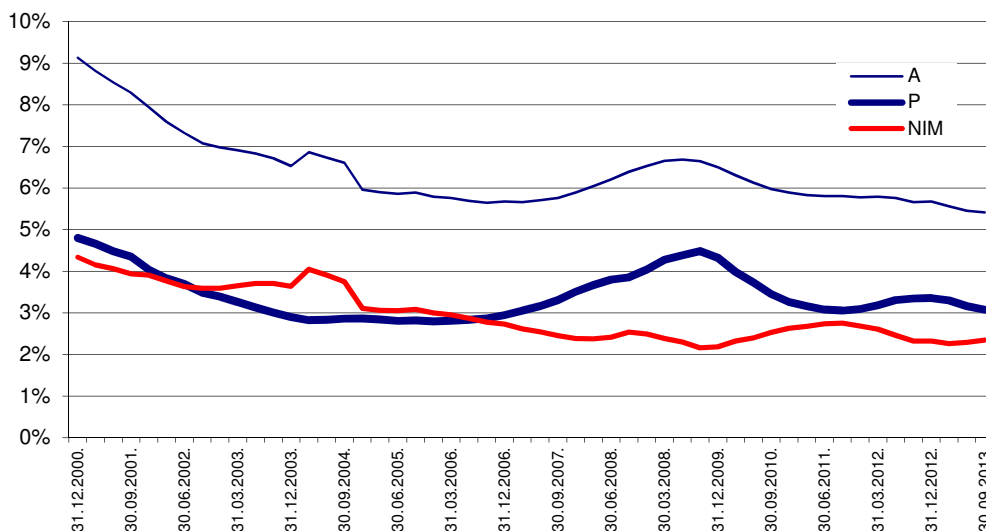

Prosječne se kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima u Hrvatskoj (5,78%) već cijelo desetljeće kreću uz rub gornjega intervala eurozone. Od sredine 2011. primjećuje se određeno odvajanje prema dolje koje je bilo osobito primjetno do sredine prošle godine kada su rasle kamatne stope u zemljama eurozone koje su najjače pogođene krizom. Stope su u Hrvatskoj trenutno su malo niže od intervala Eurozone, a za pad maksimalne razine kamatnih stopa u Eurozoni najzaslužniji je njihov pad u Slovačkoj.

ZARADE

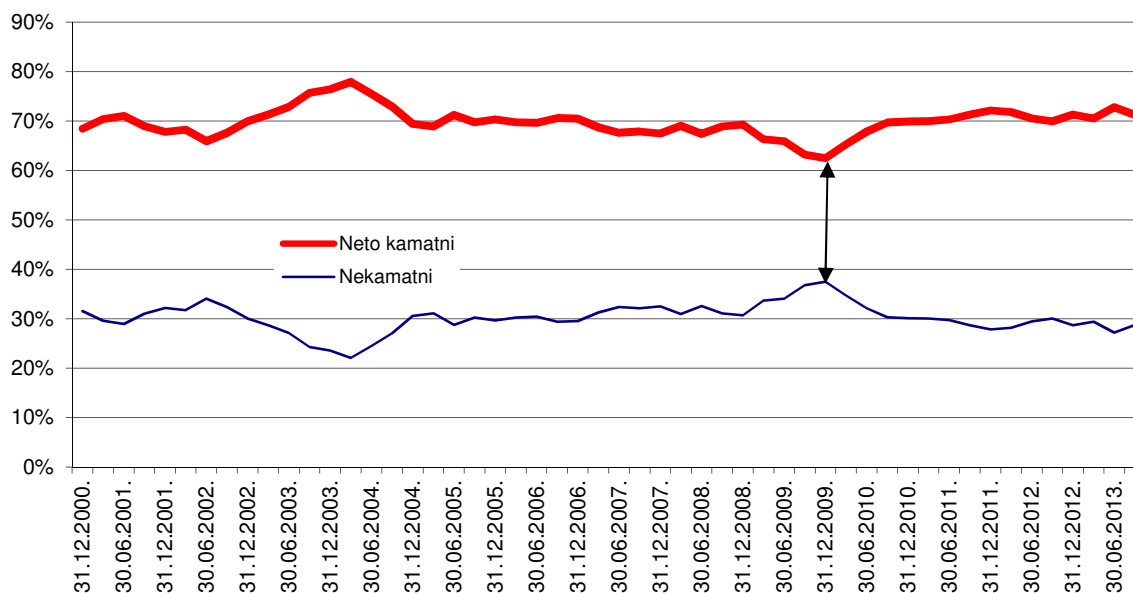
26. Neto kamatna marža (NIM)

$NIM = A$ (prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa) – P (prosječno plaćena pasivna kamatna stopa) Q4:2000.-Q3:2013.

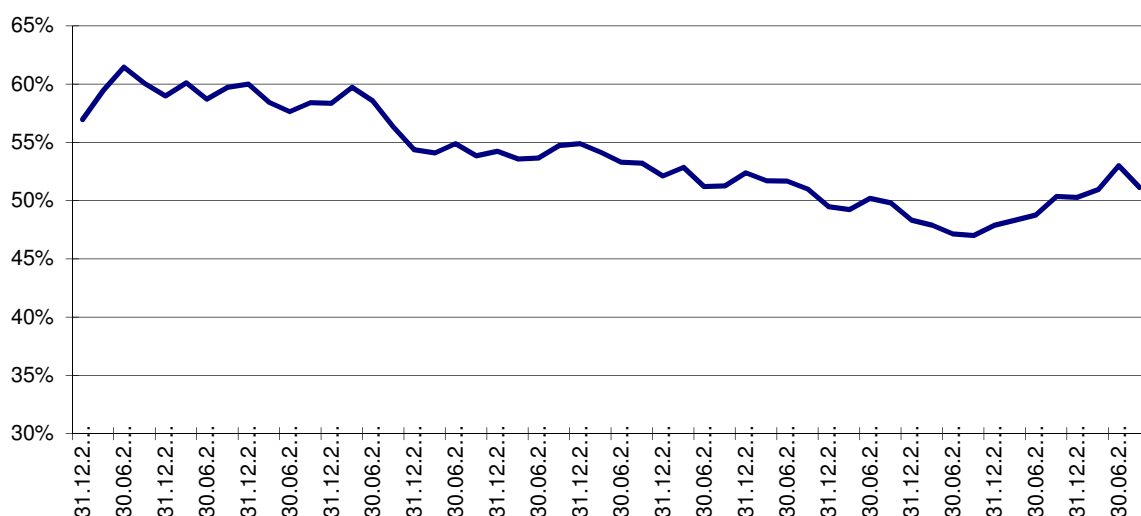
Pomični prosjek (TTM) neto kamatne marže od početka 2013. bilježi vrlo blagi rast, a u trećem kvartalu se nalazio na razini od 2,34%. Iako su obje vrste kamatnih stopa bilježile pad, kretanje neto kamatne marže pokazuje da su naplaćene aktivne kamate pale manje od pasivnih kamatnih stopa.

27. Udjel neto kamatnog i nekamatnog u ukupnom prihodu Q4:2000.-Q3:2013.

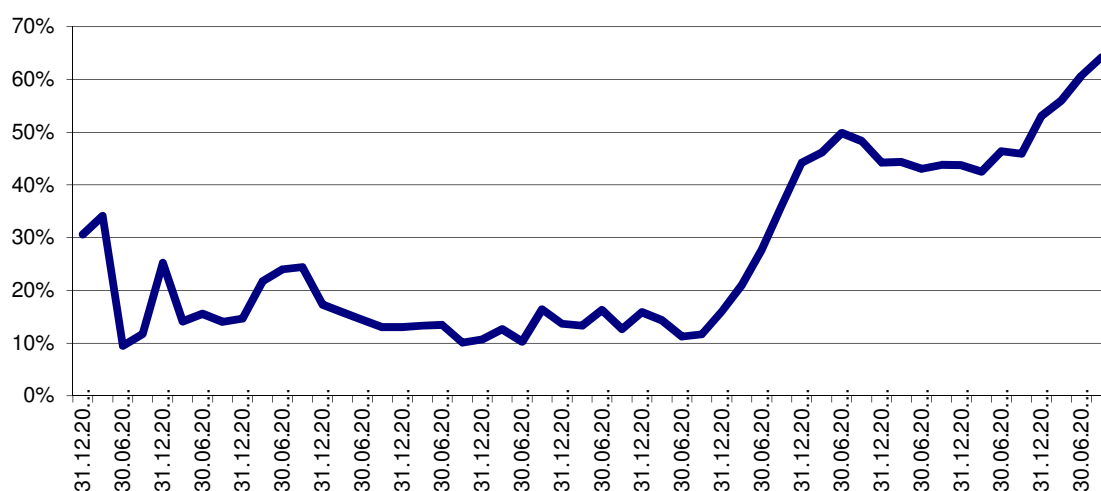
Od kraja 2003. do kraja 2009. trajalo je tendencijsko smanjenje udjela neto kamatnog u ukupnom prihodu. Od početka 2010. trend je obratan i udjel neto kamatnog prihoda ponovo prelazi 70%. To je posljedica pritiska na smanjenje naknada, smanjenja prihoda od investicijskog bankarstva i tržišta kapitala.

28. Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer Q4:2000.-Q3:2013.

Dugoročni trend povećanja troškovne efikasnosti zaustavljen je u drugoj polovici 2011. na razini *cost-income* omjera između 45% i 50%. Od tada je započeo blagi rast troškovnog opterećenja dohotka koji je u zadnjem tromjesečju 2012. zaustavljen na razini malo većoj od 50%. Promjenu treba promatrati u kontekstu pada neto kamatnog prihoda u istom razdoblju – riječ je o posljedici pada neto prihoda, a ne rasta troškova.

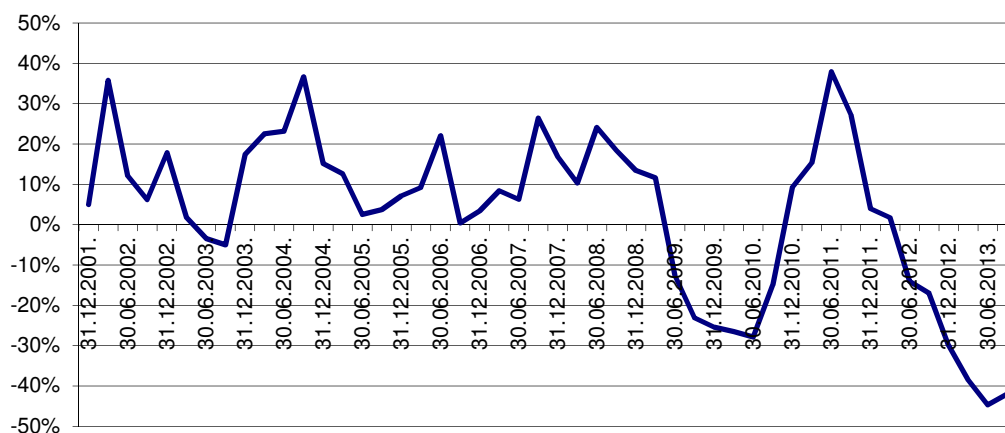
29. Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja Q4:2000.-Q3:2013.

U toku 2013. značajnije se povećalo opterećenje rezultata rezerviranjima za identificirane i neidentificirane gubitke tako da ova stavka s više od 60% opterećuje operativni dohodak banaka, što je povijesni maksimum.

30. Dobit nakon oporezivanja / neto dobit

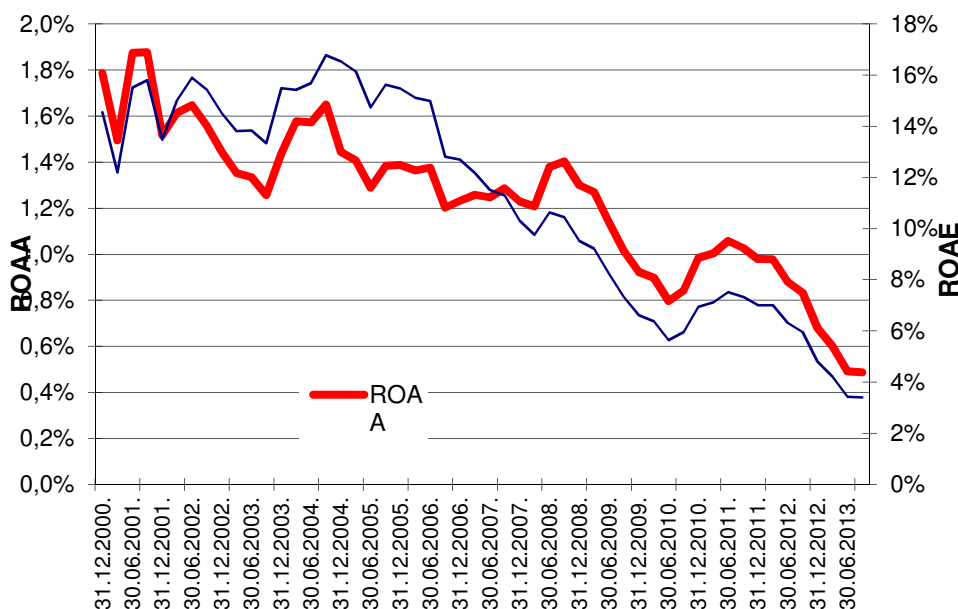
Stopa promjene zadnja četiri kvartala u odnosu na isto razdoblje prethodne godine
Q4:2001.-Q3:2013.

Slika pokazuje velika kolebanja dobiti. Nakon negativnog šoka 2009.-2010. u 2011. došlo je do naglog oporavka. Međutim, novi je udar krize bio još jači od prvoga udara, što je dovelo do pada (vremenski uprosječne na bazi 12 mjeseci - TTM) neto dobiti za više od 40% u drugom i trećem tromjesečju 2013., pri čemu je riječ o najvećem padu otkad se na ovaj način mjeri profitabilnost.

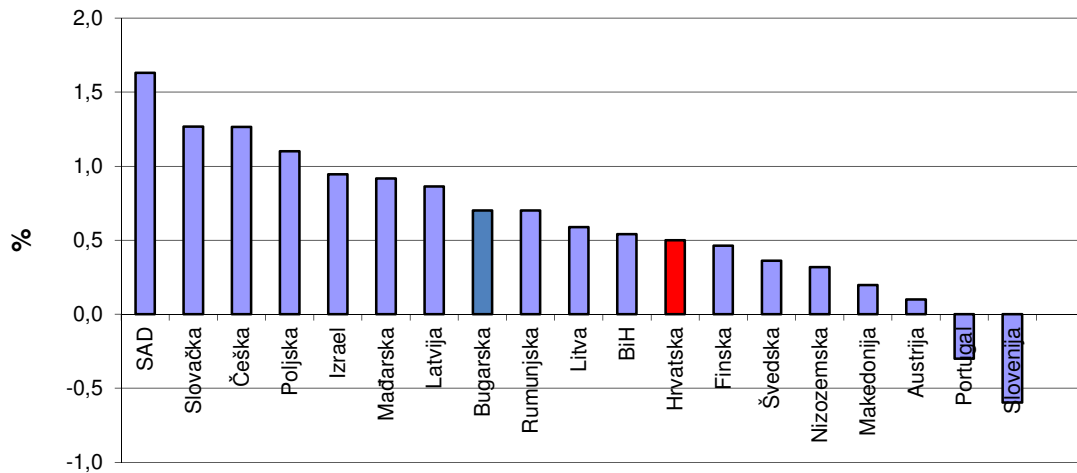
31. Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE)

Q4:2000.-Q3:2013.

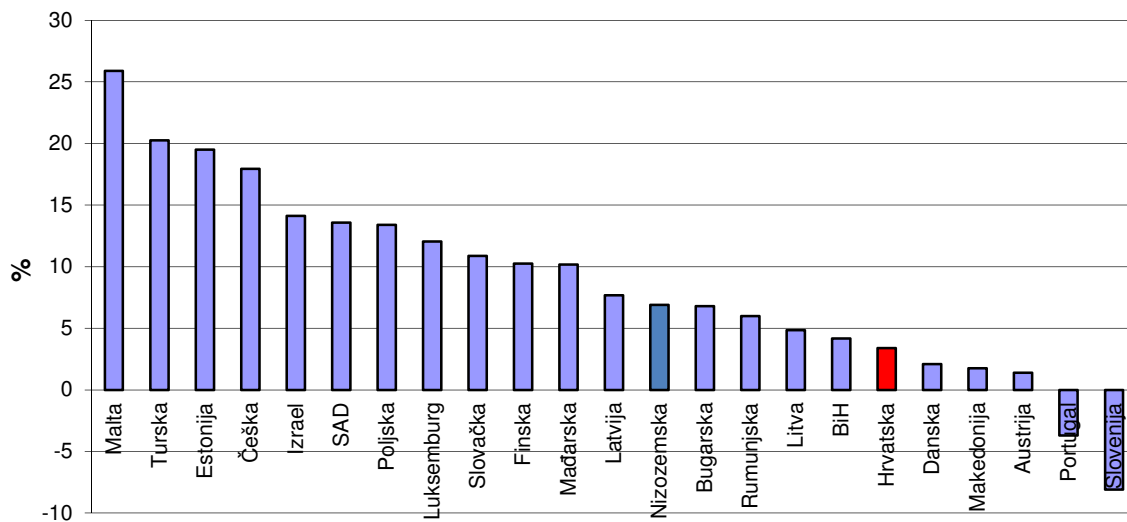
Stope profitabilnosti pale su ispod razina koje smo imali prigode vidjeti u prvoj fazi krize 2009.-2010. Povrat na kapital se smanjio s 4,8% krajem 2012. godine na 3,4% na kraju trećeg tromjesečja 2013., dok je povrat na aktivu smanjen s 0,68% na 0,49% (također 12M pomični prosjeci).

32. Povrat na prosječnu aktivnu (ROAA): međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

U međunarodnoj komparaciji Hrvatska ima relativno nizak povrat na aktivnu banaka i nalazi se u skupini s Litvom, BiH, Finskom i Švedskom.

33. Povrat na prosječni kapital (ROAE): međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

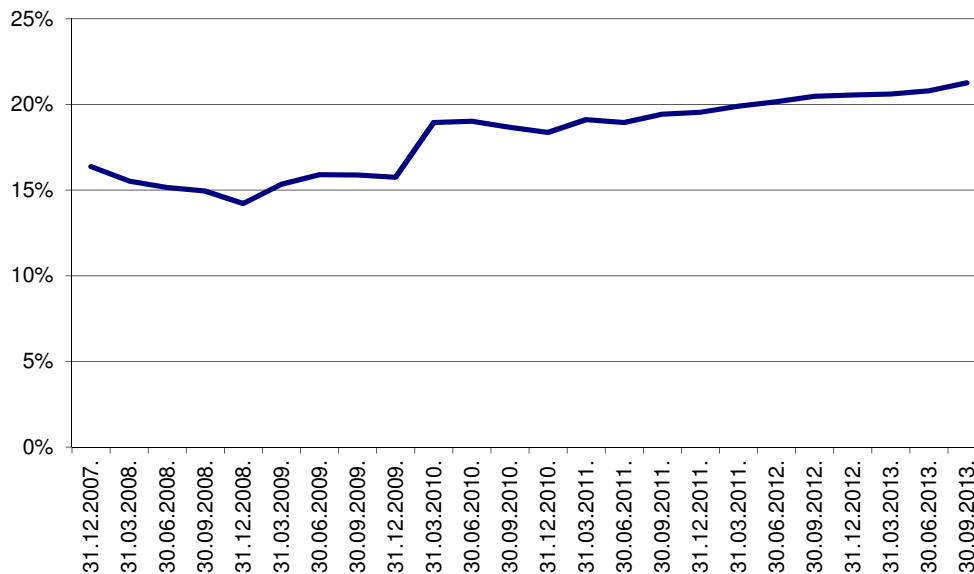

Međutim, kako hrvatske banke imaju puno angažiranog kapitala, povrat na kapital je relativno nešto niži od povrata na imovinu te se Hrvatska smješta u donjem dijelu promatrane skupine zemalja, između BiH i Danske.

KAPITALIZACIJA I RIZICI

34. Stopa adekvatnosti kapitala

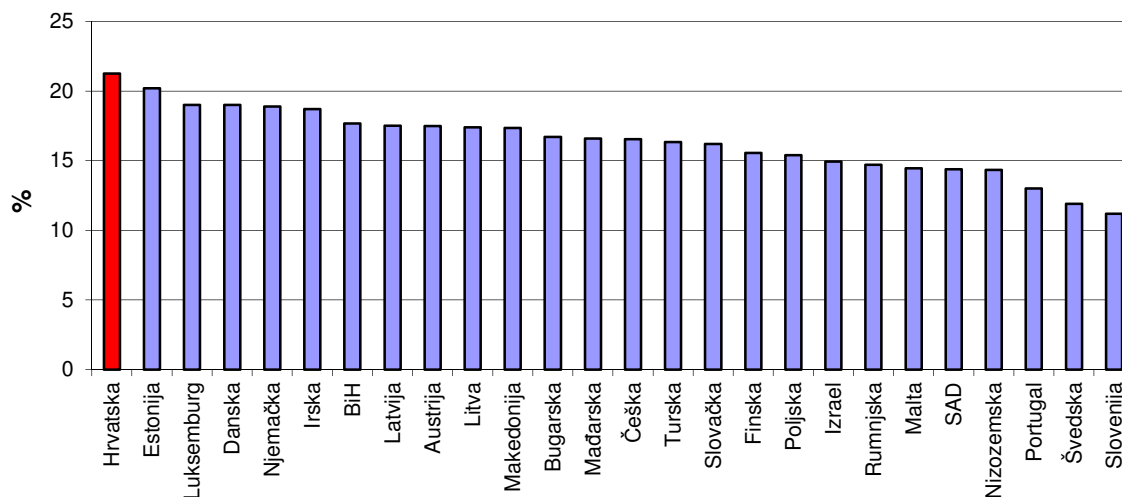
Q4:2007.-Q3:2013.

Stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banaka u proteklih pet godina kontinuirano raste i prema podacima za 30.09..2013. dostiže 21,26%.

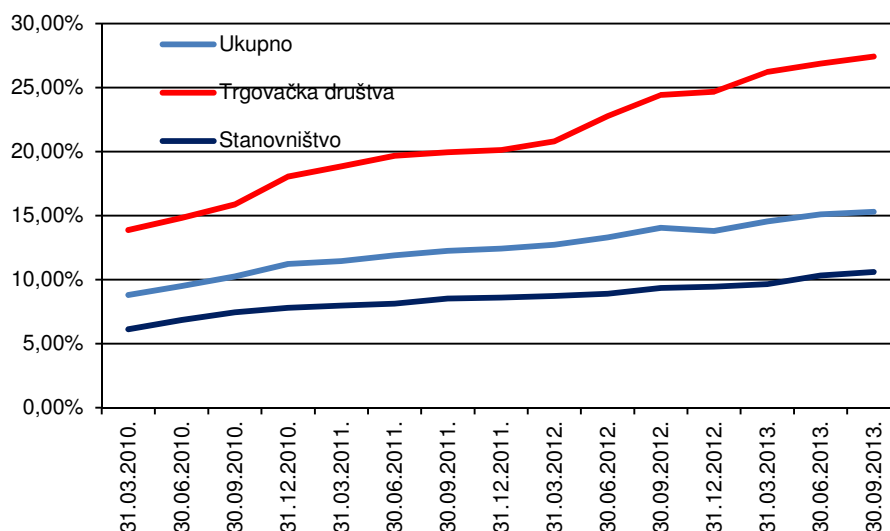
35. Stopa adekvatnosti kapitala: međunarodna usporedba

prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

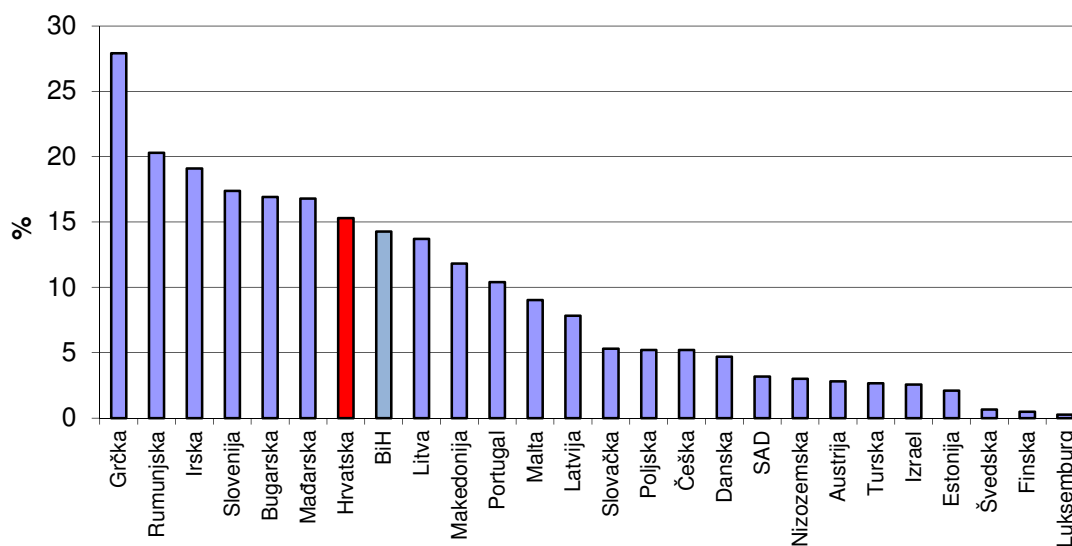
Stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banaka najviša je među europskim državama (i SAD i Izrael su uključeni u usporedbu) koje izvještavaju MMF u okviru baze podataka *Financial Soundness Indicators*.

36. Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva Q1:2010.-Q3:2013.

U drugom tromjesečju 2013. došlo je do blagog porasta omjera loših kredita u sektoru trgovačkih društava, a u sektoru stanovništva je taj omjer prvi put porastao na razinu iznad 10%. Zbog toga je ukupan omjer loših kredita u trećem tromjesečju 2013. porastao iznad 15%.

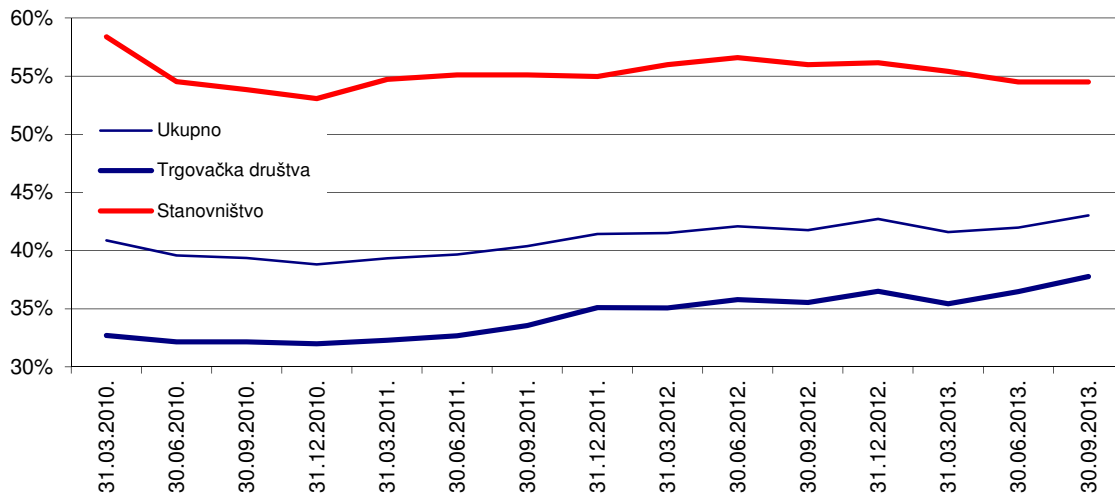
37. Omjer loših kredita: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

S obzirom na dubinu i trajanje krize, omjer loših kredita pozicioniran je logično u međunarodnoj usporedbi: uz bok Mađarskoj, Bugarskoj i BiH.

38. Stopa pokrića loših kredita rezervacijama za gubitke

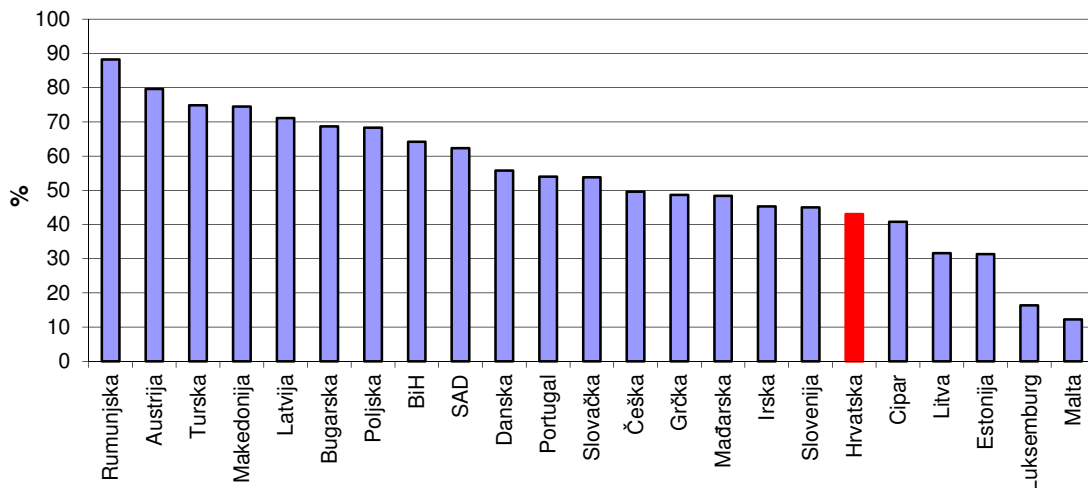
Q3:2010.-Q3:2013.

Stopa pokrića je padala u prvoj fazi krize. Nakon dostizanja minimuma (malo ispod 40%) stopa pokrića je počela rasti. Rast je trajao do kraja 2012. godine, a u prvom tromjesečju 2013. godine zabilježen je blagi pad. U drugom i trećem tromjesečju je došlo do njezinog ponovnog rasta, pod utjecajem rasta stope pokrića u sektoru poduzeća. Ukupno se kreće oko 43%.

39. Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba

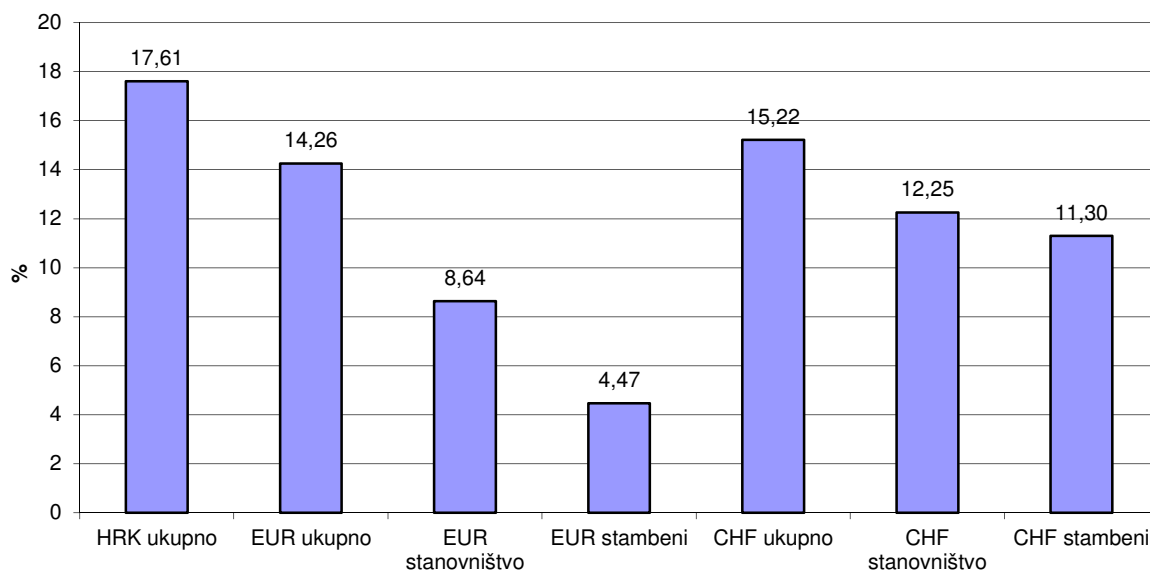
prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

Stopa pokrića se u Hrvatskoj također nalazi u okolini vrijednosti za susjedne zemlje koje prolaze sličnu dinamiku krize – riječ je o Sloveniji i Mađarskoj. Pokriće rezervama koje se sada kreće oko 43% treba sagledavati u kontekstu iznimno visoke kapitalne adekvatnosti.

40. Valutna struktura omjera loših kredita

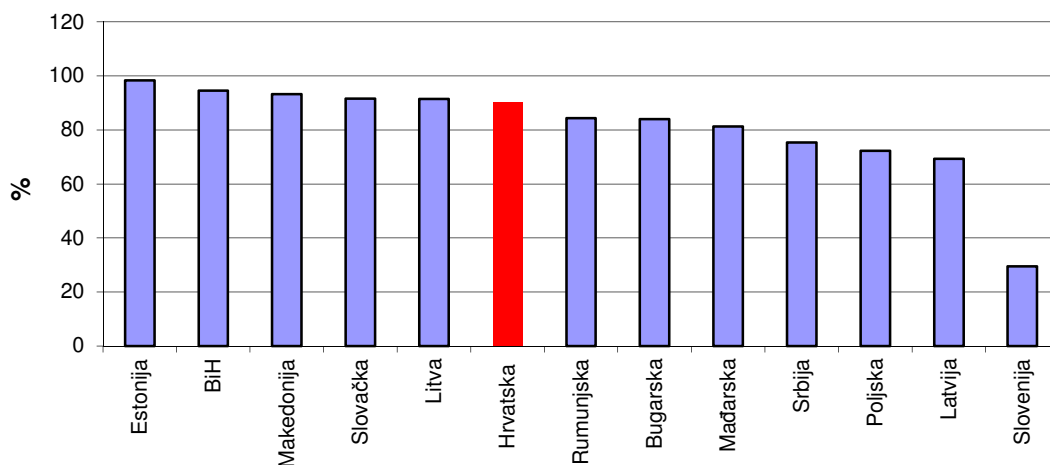
30.09.2013.

Najveći problemi s naplatom postoje kod kunskih kredita. Problem je podjednako zastupljen kod eurskih i CHF kredita (tj. kredita uz te valutne klauzule). Međutim, kod stambenih se kredita problem naplate javlja u više nego dvostruko većem postotku kod kredita vezanih uz švicarski franak nego kod kredita vezanih uz vrijednost eura.

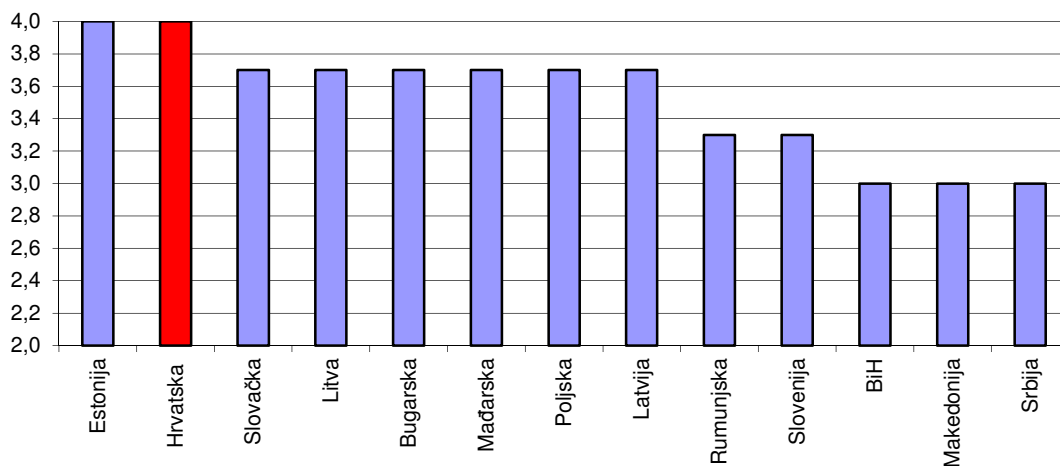
STRUKTURNI POKAZATELJI

41. Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivni u % prema zadnjim objavljenim podacima EBRD-a

S udjelom banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivni od 89,8% hrvatski se bankovni sustav pokazuje kao tipičan tranzicijski bankovni sustav. Zanimljivo je primijetiti da su se problemi u bankama u ovoj krizi javljali i u vrlo otvorenim sustavima (Estonija), kao i u onima zatvorenijima (Slovenija, Latvija, Mađarska).

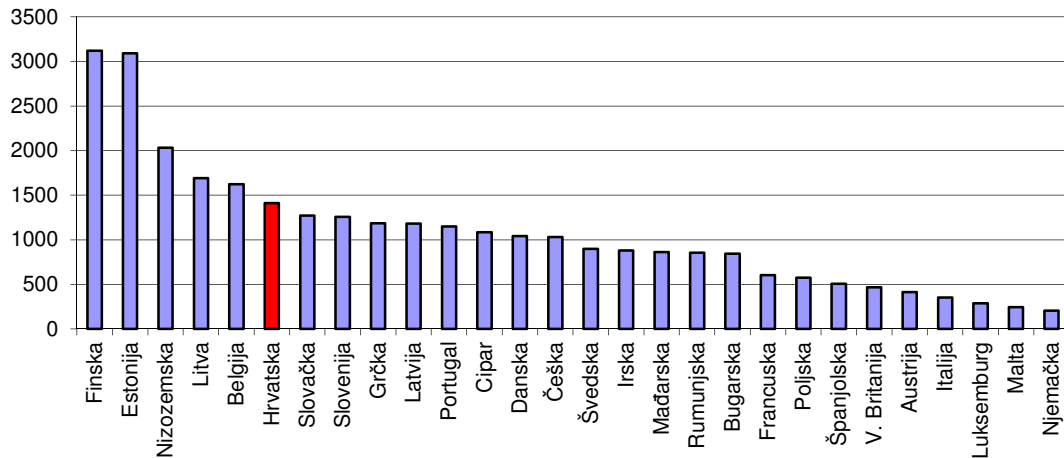
42. EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) prema zadnjim objavljenim podacima

Samo su Hrvatska i Estonija prema ovom indeksu dosegle maksimalnu vrijednost, što znači da su uspostavile solventne privatne banke sposobne zadovoljiti potražnju za kreditima, adekvatan stupanj konkurencije i sklad s međunarodnim propisima koji uređuju područje bankarstva.

43. HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka

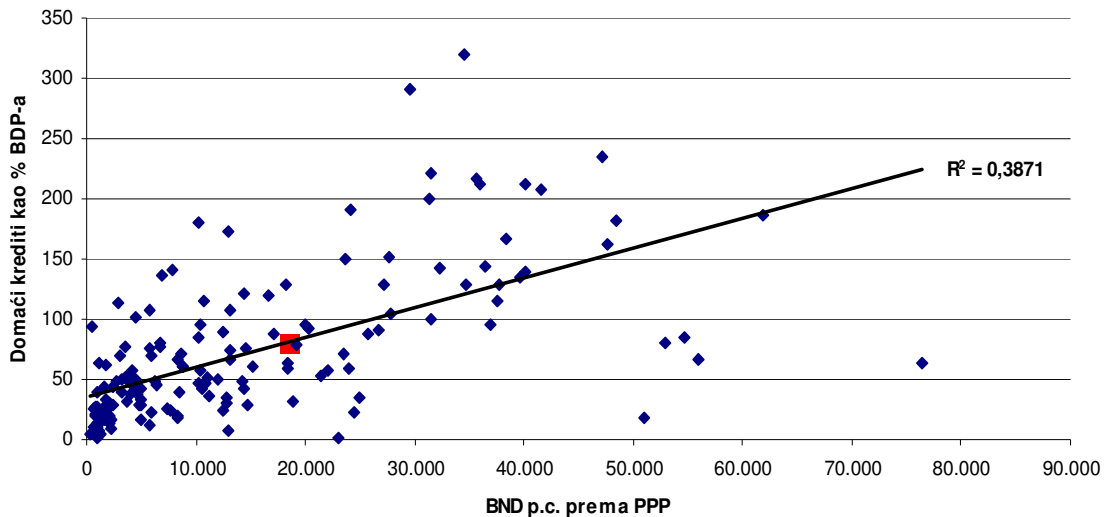
(zbir kvadrata tržišnih udjela x 10,000; veća vrijednost = veća koncentracija)

Veličina zemlje odnosno tržišta u bitnome određuje koncentraciju banaka; sve velike europske zemlje imaju HHI manji od 700. Većina malih zemalja (uz očekivani izuzetak Luksemburga i Malte) ima HHI od oko 1,000 na više, i Hrvatska se s vrijednošću indeksa oko 1,400 smješta u prosjek skupine manjih zemalja uz bok Litvi, Belgiji, Slovačkoj i Sloveniji.

44. Domaći krediti / BDP naspram BDP po stanovniku prema PPP-u

Prosjek 2007.-2011.

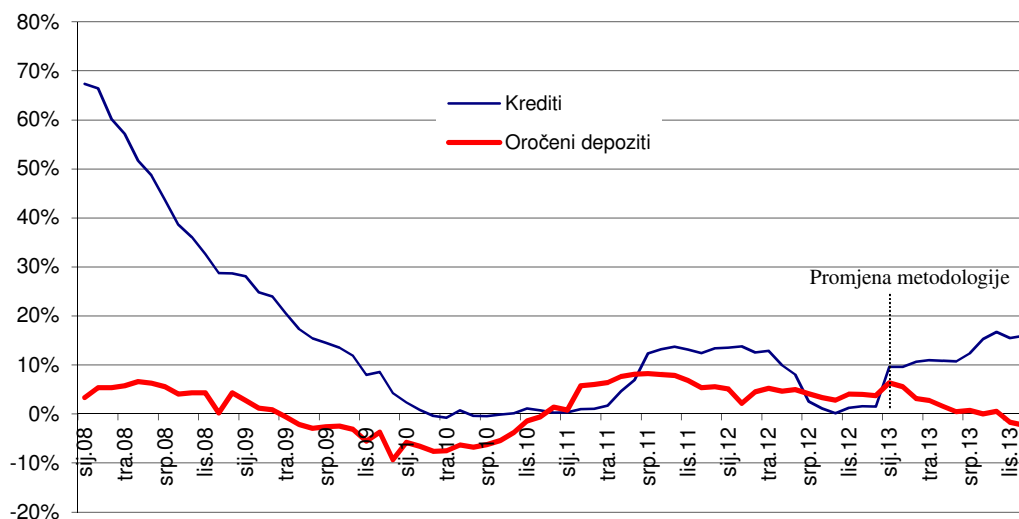

Slika prikazuje prilično čvrstu pozitivnu povezanost realnog dohotka po stanovniku i kreditne dubine – omjera domaćih bankarskih kredita i BDP-a. Veliko odstupanje prema gore može značiti napuhanost kreditnog tržišta, dok odstupanje prema dolje može značiti pod-razvijenost kreditnih institucija. Hrvatska je prikazana crvenim kvadratom točno na liniji prosjeka što ukazuje na uravnotežen bankovni razvoj.

STAMBENE ŠTEDIONICE

45. Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica*

Promjena u odnosu na isti mjesec prethodne godine

*Napomena: od siječnja 2013. serija sadrži strukturni lom uslijed promjene metodologije HNB-a

Rast depozita kod štedionica oporavio se u toku 2011. i prve polovice 2012. Sličan su tempo pratili i krediti. Međutim od sredine 2012. primjetno je usporavanje rasta depozita kod stambenih štedionica. Depoziti su ušli u zonu međugodišnjeg pada od listopada, što se može objasniti najavama o ukidanju poticaja za stambenu štednju, tako da ubrzani kreditni rast (plava linija) vjerojatno nije održiv ni na srednji rok.

Metodologija i izvori

Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4 (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća (zbir podataka iz tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva (izračun na temelju tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel inozemne u ukupnoj pasivi (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel kapitala u ukupnoj pasivi (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Struktura izvora sredstava banaka (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U depozite i instrumente tržišta novca ubrajaju se i ograničeni i blokirani depoziti, depoziti države i krediti primljeni od HNB-a. Kapitalski računi su veći od kapitala iz tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a jer se ovdje konstruiraju prema metodologiji monetarne statistike, dok su u kvartalnom statističkom izvješću sastavljeni prema konceptu kapitala iz statističkih izvještaja. Prikazana struktura se ne mora zbrajati u 100% jer je s prikaza izostavljena stavka ostalo (neto) koja nema značaja, ali utječe na zbroj.

Plasmani (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Kreditni stanovništvu, trgovačkim društvima i državi (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a)

Stope rasta kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Struktura kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Nakon promjene metodologije zadržana je usporedivost vremenskih serija kroz čitavo razdoblje analize, tako što se ostali kreditni stanovništvu prema staroj klasifikaciji računaju kao zbir tri stavke prema novoj klasifikaciji: prekoračenja po tekućim računima, gotovinski nenamjenski krediti i ostali krediti.

Omjer kredita i depozita (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U brojnik ulaze potraživanja od države, trgovačkih društava i stanovništva, a u nazivnik svi depoziti, što uključuje i depozite države i ograničene i blokirane depozite. Ako se pokazatelj konstruira na temelju podataka o kreditima u užem smislu (zajmovi) omjer je puno niži (za oko 20 postotnih bodova).

Struktura aktive banaka (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a; za EU ECB Statistical Data Warehouse)

Slika prikazuje dvije stope promjene za Hrvatsku. Jedna je izvorna (Hrvatska 1), a korigirana stopa (Hrvatska 2) sadrži korekciju za ukupno 11,6 mlrd KN, koliko iznosi procijenjeni učinak na smanjenje

kredita zbog reklasifikacije kredita brodogradilištima i prijenosa dijela kreditnog portfelja jedne banke na nezavisnu pravnu osobu.

Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a; za EU ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Referentne kamatne stope (Hrvatska udruga banaka za Nacionalnu referentnu stopu NRS, metodologija raspoloživa na www.hub.hr; European Banking Federation, EBF, za Euribor, povijesni podaci raspoloživi na <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>)

Podatak za Euribor računa se kao prosjek dnevnih podataka u kvartalu.

CDS Spread (Erstebank CEE Macro and FI Daily)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO (Hrvatska udruga banaka)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO predstavlja granični trošak monetarne i devizne regulacije koji banka mora platiti kako bi na tržištu prikupila dodatnu jedinicu izvora sredstava radi odobravanja dodatne jedinice plasmana. U izračun indeksa ulaze svi oblici obvezne rezerve, obvezni omjeri devizne likvidnosti i troškovi osiguranja depozita. Indeks predstavlja vagani prosjek troškova koji se obračunavaju na pojedine komponente pasive, pri čemu se za pondere uzimaju udjeli pojedinih komponenti u ukupnoj pasivi prilagođenoj za dijelove na koje se ne obračunava regulacijski trošak. Indeks ne uzima u obzir troškove prudencijalne regulacije. Metodologiju indeksa za HUB je razvila Arhivanalitika 2006., a indeks se od 2007. redovito objavljuje u publikaciji HUB Analize jednom godišnje, gdje zainteresirani čitatelj može pronaći metodološke detalje (www.hub.hr).

Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika HNB-a izvještava o prosjeku za sve vrste stambenih kredita, a statistika ECB-a prema ročnosti. Pretpostavljeno je da stambeni krediti u prosjeku traju dulje od 10 godina, pa su u tu svrhu iz statistike ECB-a uzimani prosjeci za kredite odobravane na rok od 10 godina i dulje. Radi valutne usporedivosti korišteni su podaci o kreditima s valutnom klauzulom iz tablice G1 Statističkog pregleda HNB-a.

Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika HNB-a izvještava o prosjeku za sve vrste ostalih kredita stanovništvu (bez okvirnih) koje su ovdje nazvane „potrošački“ krediti. Radi valutne usporedivosti korišteni su podaci o kreditima s valutnom klauzulom iz tablice G1 Statističkog pregleda HNB-a. Statistika ECB-a o ovim kreditima izvještava prema ročnosti. Na prikazu je odabrana ročnost 1-5 godina. Ovaj razmjerno dugi rok imao je smisla prije krize, dok su značajan udjel u novoodobrenim kreditima imali auto-krediti. U međuvremenu se prosječna ročnost ove vrste kredita sigurno skratila, no u prikazu smo ostali dosljedni ranijim izdanjima HUB Analiza. Provjerom razlika u stopama utvrđeno je da se prosjeci do godinu dana i 1-5 godina bitno ne razlikuju, tako da eventualna pogreška u procjeni prosječne ročnosti nema bitan utjecaj na prikaz i zaključak.

Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu (tablica G1, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika HNB-a izvještava o okvirnim kreditima u čistim kunama. Statistika ECB-a izvještava zajedno o kamatnim stopama na prekoračenja i revolving kreditne kartice.

Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Radi valutne usporedivosti koriste se kamatne stope na kredite s valutnom klauzulom. Statistika ECB-a razlikuje kredite do i preko milijun eura. Pretpostavljeno je da prosječni iznos kratkoročnog kredita s valutnom klauzulom poduzećima u Hrvatskoj ne prelazi milijun eura, pa je ta kategorija kredita korištena u usporedbama kamatnih stopa.

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Radi valutne usporedivosti koriste se kamatne stope na kredite s valutnom klauzulom. Statistika ECB-a razlikuje kredite do i preko milijun eura, kao i prema ročnosti. Pretpostavljeno je da prosječni iznos dugoročnog kredita s valutnom klauzulom poduzećima u Hrvatskoj prelazi milijun eura, pa je ta kategorija kredita korištena u usporedbama kamatnih stopa. Za ročnost je odabran rok od 1 do 5 godina jer je pretpostavljeno da su dugoročni krediti poduzećima preko 5 godina rjeđi od kredita do 5 godina.

Neto kamatna marža (NIM) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Neto kamatna marža (engl. net interest margin, NIM) računa se kao jednostavna razlika prosječno naplaćene aktivne kamatne stope i prosječno plaćene pasivne kamatne stope. Prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni prihod podijeljen s osnovicom na koju se naplaćuje kamata, a u koju ulaze sve stavke aktivne strane bilance iz tromjesečnog statističkog izvještaja osim gotovine, ulaganja, materijalne imovine, preuzete imovine, kamata, naknada i ostale imovine. Prosječno plaćena pasivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni trošak podijeljen s osnovicom na koju se plaća kamata, a u koju ulaze sve komponente pasive osim kapitala, derivatnih i drugih financijskih obaveza i kamata, naknada i ostalih obaveza. Brojnici izraza računaju se kao zbrojevi zadnja četiri kvartala, a nazivnici kao prosjeci stanja na kraju zadnja četiri kvartala.

Udjel neto kamatnog i nekamatnog u ukupnom prihodu (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Ukupni prihod je zbroj neto kamatnog i neto nekamatnog prihoda. Računa se kao zbroj stavki u zadnja četiri tromjesečja.

Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Operativni troškovi odgovaraju računovodstvenoj stavci opći i administrativni troškovi i amortizacija, u koju se, prema metodologiji statističkog izvještavanja, ne računavaju premije osiguranja depozita.

Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Rezultat prije rezerviranja računa se kao razlika neto prihoda i općih i administrativnih troškova i amortizacije.

Dobit nakon oporezivanja / neto dobit (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Podatak za svaki kvartal se računa kao zbir zadnja četiri kvartala, tako da se konstrukcijski radi o godišnjoj stopi promjene pomičnog prosjeka računatog s pomakom od četiri kvartala. Podaci se konstruiraju na temelju nerevidiranog statističkog izvještaja, pa je moguća pojava manjih razlika u odnosu na kasnije revidirane podatke.

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Kumulativ (zbroj) dobiti za zadnja četiri kvartala stavlja se u odnos prema prosječnom stanju aktive (ROAA – engl. return on average assets) i prosječnom stanju kapitala (ROAE – engl. return on average equity).

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Povrat na prosječni kapital (ROAE): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Stopa adekvatnosti kapitala (Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, objavljeno u okviru supervizorske javne objave, statistički podaci, na www.hnb.hr)

Stopa adekvatnosti kapitala 2012.: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Loši krediti su djelomično nadoknadivi (B) i nenadoknadivi krediti (C) sukladno Odluci HNB-a o klasifikaciji plasmana. Omjer loših plasmana u pravilu je niži od omjera loših kredita.

Omjer loših kredita: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Rezerve za gubitke odgovaraju pojmu ispravci vrijednosti kod ovog statističkog izvora.

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Valutna struktura omjera loših kredita (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po valutama, na www.hnb.hr)

Valutna usklađenost imovine i obaveza u % ukupne bilančne svote (agregirano tromjesečno statističko izvješće, listovi VSII_19 i VSO1_20)

Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivu u % (stranice središnjih banaka, EBRD Transition Indicators, za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr)

EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) (www.ebrd.com, Research and Publications)

HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka (za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr, za ostale zemlje EU publikacija ECB-a EU Banking Structures za 2010. godinu, www.ecb.int)

Domaći krediti / BDP naspram BND po stanovniku prema PPP-u (prosjeci za razdoblje 2007.-2011. izračunati na temelju podataka iz baze indikatora Svjetske banke, www.worldbank.org)

U prikaz su uključeni podaci za 164 zemlje. BND po stanovniku prema PPP u tekućim dolarima.

Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica (Tablica E1 Statističkog pregleda HNB-a)